

EKO PREHRANA V VRTCU TUKAJ IN ZDAJ (MOŽNOSTI IN IZZIVI)

*Valentina Zgubič
Vrtec Pobrežje in Tezno, Maribor*

*V. SREČANJE EKO KOORDINATORJEV VRTCEV SLOVENIJE
26. 05. 2011, BRDO PRI LUKOVICI*

ZAČETEK KONZERVIRANJA IN TRANSPORTA HRANE

1809
NICOLAS APERT

1810
PETER DURAND

1925
CLARENCE
BIRDSEYE

1960
PERCY SPENCER

MOŽNOST IZBIRE SODOBNEGA ČLOVEKA

LAKOTA OB PRAZNI SKLEDI

- 1300 milijonov osebkov šteje planetarna goveja čreda

- izkoristek pretoka energije je naslednji:

- riba 1,6 kg hrane
- prašič 4 kg hrane
- govedo 9 kg hrane

- za pridelavo 1/2 kg hrane je potrebno toliko vode:

solata, paradižnik – 80l

riž – 1500l

perutnina – 2500l

govedine – 10.00l

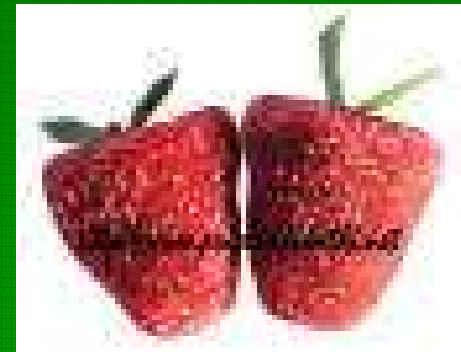
SUHI LJUDJE-

DEBELE KRAVE

BREZMESNO KOSILO V VRTCU POBREŽJE

LAKOTA OB POLNI SKLEDI

NAŠA ŽIVILA SO:

- ponarejena, nenaravna
- so umetno obarvana, beljena
- toplotno obdelana in konzervirana
- od leta 2004 že 180 vrst uporabe nanotehnologije

POSLEDICE UŽIVANJA “PRAZNE” HRANE

KEMIČNO MANIPULIRANE RASTLINE

- IMAJO BUJNO RAST
- V RASTLINAH JE OBILJE VODENIH TKIV
- GNOJILO SE VGRAJUJE V TKIVO-
NAMESTO V PRST- višja prisotnost nitrato
- IMAJO OBČUTNO NIŽJO VREDNOST
VITAMINOV IN MINERALOV IN
ENCIMOV

IZGINJANJE RODOVITNE ZEMLJE

- ZARADI INTENZIVNE PRIDELAVE JE PRST
 - IZČRPANA
 - IŽETA
 - UTRUJENA
 - ZASTRUPljena
 - 1 GRAM RODOVITNE PRSTI POSELJUJE BOGATO ŽIVLJENJE:
 - 20 MILJONOV BAKTERIJ
 - 1 MILJON GLIVIC
 - 1 MILJON ENOCELIČARJEV
- 1 HA PLODNE ZEMLJE
=30-50 TON ŽIVIH
BITIJ

KAPITALSKI CILJI PROIZVODNJE HRANE

- ČIM VEČ
- ČIM HITREJE
- ČIM OBSTOJNEJŠE
- ČIM CENEJE

OBSEŽNI NASADI MONOKULTUR,
UNČEVANJE PRSTI, GLOBALNO
“POTOVANJE” HRANE SO UNIČILI
DOSTOJANSTVO KMETA.

Od industrijskega kmetovanja imajo zgolj korist

- multikorporacijske družbe
- -lobisti agrokemije in
- -živilsko pridelovalne industrije

LETO 2010 JE BILO RAZGLAŠENO ZA LETO BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI

- 1000 x HITREJŠE IZUMIRANJE ŽIVALSKIH IN RASTLINSKIH VRST- (NAJVEČJE IZUMIRANJE VRST V ZADNJIH 65 MILJONIH LET)
- **VSAKO URO IZGINEJO 3 RASTLINSKE ALI 3 ŽIVALSKÉ VRSTE**
- BIOTSKA RAZNOVRSTNOST JE NAŠE ŽIVLJENJE-NE VEŠ, KDAJ BOŠ VRSTA, KI JE NA VRSTI

V POROČILU KONVENCIJE ZN ZA LETO 2000 JE BILO V SLOVENIJI OGROŽENIH:

- 90 % VRST RIB
- 83 % VRST PLAZILCEV
- 58 % VRST PTIČEV
- 43 % VRST SESALCEV

**Danes omogoča trajnostno in stabilno
kmetovanje tako imenovana
PERMAKULTURA,
ki omogoča sobivanje vseh živih bitij.**

Najboljše rastline zrastejo iz starih sort-so
okusnejše in imajo veliko večjo možnost
prilagajanja-najboljše rezultate dajejo semena,
ki so nastala na najslabših tleh na ekstremni

legi...

tudi živali imajo pomembno vlogo-seveda stare,
že prilagojene avtohtone pasme.

Gesellschaft für die Erhaltung der Kulturpflanzenvielfalt & ihre Entwicklung

**Neprofitno društvo za ohranitev
pridelka raznolikosti in njihov razvoj
ARCHE NOAH-KREMS**

SEMENSKA BANKA

SEZNAM SEMEN, SADIK IN
CEPIČEV JE NAVEDEN V
KATALOGU, KI GA IZDAJAJO
VSAKE 2 LETI

ZMOTNE LIEBIGOVE TRDITVE

1. RASTLINE PRIDOBIVAJO DUŠIK IZ ZRAKA

2. NI NITI NAJMANJŠE SENCE DOKAZA, DA
HUMUS VPLIVA NA RAST RASTLIN

-TOREJ TUDI UMETNO GNOJILO NE VPLIVA NA
HUMUS

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA AMONIJAKA IZ ATMOSFERSKEGA DUŠIKA

1911 BaSF izgraditev tovarne pri Leipzigu, 1916 v Oppauu-proizvodnja 30 ton amonijaka dnevno

- ob koncu 1. svetovne vojne je 18 tovarn amonijaka (Du Pont, Monsanto,...) moralo poiskati nove trge. Ob financiranja vlade so dobesedno zasule kmete z umetnimi gnojili.

SE JE ZAČELO
KI BI LAHKO...

UNIČEVANJE PRSTI
IN NI JE BILO SILE,
TO ZAUSTAVILA.

UMETNA GNOJILA

POVEČANJE PRIDELKA

POJAV ŠKODLJIVCEV-POJAV POTREBE
PO ZAŠČITI - POTREBA PO PESTICIDIH -
NOVA TRŽNA NIŠA

BIOLOŠKA KAKOVOST PRIDELKA,
UNIČEVANJE PRSTI, VODNIH VIROV,
INKORPORACIJA PESTICIDOV V
BIOMASO

ORGANSKI INSEKTICIDI –PESTICIDI SO SE UPORABLJALI MED VOJNO ZA UBIJANJE LJUDI.

- TUDI DANES SE ŠE UPORABLJAJO, SICER NIČ MANJ MNOŽIČNO-LE UMIRANJE SE JE PODALJŠALO NA NEKAJ DESETLETIJ...

OSNOVNI FIZIOLOŠKI UČINKI PESTICIDOV

■ SOMATIČNI NIVO

1. NEVROTOKSIČNOST
2. POŠKODBE:
 - .HORMONSKEGA RAVNOVESJA
 - .RESPIRATORNE FUNKCIJE
 - .ORGANOV IZLOČANJA
3. MOTNJE DELOVANJA
IMUNSKEGA SISTEMA

■ GERMINALNI NIVO

1. ZMANJŠANJE
BIOLOŠKEGA
POTENCIALA
2. MUTAGENO
DELOVANJE
3. TERATOLOŠKI EFEKTI

KONTAMINACIJA VODNIH VIROV IN PODTALNICE

Analize vode v Sloveniji so po kriterijih ES že leta 1994 pokazale 80% onesnaženost vseh vodnih virov in podtalnice.

Letna poraba pesticidov v Sloveniji je bila leta 1997 okrog 8000 ton.

VIZIJA mariborskih vrtcev, ki smo si jo zastavili v letu 2008 je bila

↓
Do leta 2011
želimo
v prehrano otrok
vključiti
od 10 do 20 %
živil ekološke pridelave.

ZAKAJ?

→ Tako bomo pomembno prispevali k zdravju otrok, ohranitvi slovenskega podeželja, povečanju samooskrbe, ohranitvi pestrosti rastlinskih in živalskih avtohtonih vrst ter varovanju našega okolja.

NAŠE CILJE SMO ZAPISALI V

- STRATEŠKI NAČRT VRTCA
- LETNI DELOVNI NAČRT IN
- EKO NAČRT VRTCA

V ČASU SEZONE IMAJO OTROCI OBČASNO NA RAZPOLAGO EKOLOŠKO SOLATO

(Vrtec Tezno Maribor)

Začetek vseh naših prizadevanj,
za katere se je potrebno izpostaviti,
niso spremembe sistema
v drugih okoli nas,
temveč spremembe v nas samih.

(FULLAN, 1998)

PROCES UVAJANJA EKO ŽIVIL

- PRIPRAVA PRAVNE PODLAGE ZA NABAVO EKO ŽIVIL V SKLADU Z ZAKONODAJO, RAZISKAVA TRŽIŠČA-ISKANJE PRIMERNIH DOBAVITELJEV IN PRIPRAVA LOGISTIKE
- INFORMIRANJE, IZOBRAŽEVANJE VSEH ZAPOSLENIH, STARŠEV TER PRIBLIŽEVANJE EKO ŽIVIL OTROKOM
- PRIDOBITI PODPORO ŠIRŠE JAVNOSTI IN DODATNA FINANČNA SREDSTVA

PRIPRAVA PRAVNE PODLAGE ZA NAKUP EKO ŽIVIL (leto 2008)

- Eko živila smo vključili v pripravo postopka oddaje naročila v skladu z Zakonom o javnem naročanju - ZJN-2 (Uradni list RS, št. 128/06)
- Oblikovali smo ekološki sklop živil: EKO IN DIETNA ŽIVILA

Zap.št.	OPIS BLAGA	Mera	Količina
1.	Bio čokoladni müsli 1/1	kg	10
2.	Bio sadni müsli 1/1	kg	200
3.	Bio lešnikova - čokoladna krema 1/1	kg	15
4.	Bio 100% jabolčni sok	l	200
5.	Bio 100% korenčkov sok	l	100
6.	Bio brusnični džem	kg	10
7.	Bio višnjevi džem	kg	2
8.	Bio marelična marmelada	kg	10
9.	Bio cvetlični med	kg	30
10.	Bio gozdni med	kg	2
11.	Bio paradižnikov koncentrat	kg	40
12.	Bio paradižnikovi pelati	kg	20
13.	Bio jabolčni kis	l	50
14.	Bio riž basmati	kg	100

**PRIKAZ POGOSTOSTI
NEKATERIH EKOLOŠKIH ŽIVIL,
KI SMO JIH VKLJUČEVALI V PREHRANO OTROK
(VRTEC IVANA GLINŠKA MARIBOR, leto 2008)**

Živila, ki jih vključujemo od 10 do 20%	frekvenca
Bio sadni jogurt	1x mesečno
Bio 100% sadni sok (npr. jabolčni sok)	1x mesečno
Bio marmelada	1x mesečno
Bio sadni müsli	1x mesečno
Bio jabolčni kis	1x tedensko
Bio pecilni prašek iz vinskega kamna	Zamenjava v celoti za vsa peciva pečena v vrtcu

SKLOPI EKOLOŠKIH ŽIVIL OD LETA 2010

SKLOP: EKO IN DIETNA ŽIVILA	ERA-GOOD D.O.O., VELENJE
SKLOP: EKO MLEKO IN IZDELKI	KELE & KELE D.O.O., LOGATEC
SKLOP: EKO MESO	ZVEZA ZADRUG Z.O.O., MARIBOR

PRIMER PREDRAČUNA ZA SKLOP EKO MLEKO IN

IZDELKI ZA LETO 2011-VRTCI MARIBOR

Št.	OPIS BLAGA	Mera	Količina
1.	Eko pitno mleko 3,5%m.m. 10/1	l	200
2.	Eko pitno mleko 3,5%m.m. 4/1	l	2000
3.	Eko pitno mleko 3,5%m.m. 750ml	kos	500
4.	Eko pitno mleko 3,5%m.m. 150ml	kos	4000
5.	Eko pitno mleko vanilija 3,5%m.m. 4/1	l	10
6.	Eko pitno mleko vanilija 3,5%m.m. 150ml	kos	1500
7.	Eko kisko mleko 3,5% m.m. 150g	kos	1500
8.	Eko kefir pridelan po tradicionalnem postopku iz kefirjevih zrn 3,5% m.m. 250g	kos	1500
9.	Eko kefir pridelan po tradicionalnem postopku iz kefirnih zrn 3,5% m.m. 150g	kos	300
10.	Sadni kefir pridelan po tradicionalnem postopku iz kefirnih zrn z najmanj 7% sadnega deleža 3,5% m.m. 250g	kos	1000
11.	Sadni kefir pridelan po tradicionalnem postopku iz kefirjevih zrn z najmanj 7% sadnega deleža 3,5% m.m. 150g	kos	4000
12.	Eko probiotični jogurt 3,5% m.m. 4/1	l	10
13.	Eko probiotični jogurt 3,5% m.m. 150ml	kos	1500
14.	Eko skuta	kg	80

ZAKAJ JE TAKO POMEMBNO
IZOBRAŽEVATI KUHARSKI KADER?

KER JE TO EDEN IZMED
NAJPOMEMBNEJŠIH INŠTRUMENTOV
DOSEGANJA
USPEŠNIH REZULTATOV
NA PODROČJU PONUDBE PREHRANE

**IZOBRAŽEVANJE KUHARSKEGA KADRA
V ŠOLSLEM LETU 2006/2007
V VRTCU TEZNO MARIBOR**

Izobraževanje	Organizator izobraževanja
AKTIVI KUHARSKEGA KADRA	V. ZGUBIČ-VRTEC TEZNO
IZOBRAŽEVANJE O HIGIENI	V. ZGUBIČ-VRTEC TEZNO
PEKA KRUHA	ŽIVILSKA ŠOLA MARIBOR- OE VIŠJA STROKOVNA ŠOLA
EKOLOŠKA ŽIVILA V KUHINJAH JAVNE PREHRANE	VISOKA ZDRAV. ŠOLA, FAKULTETA ZA KMETIJSTVO, INŠTITUT ZA PROMOCIJO VARSTVA OKOLJA. MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

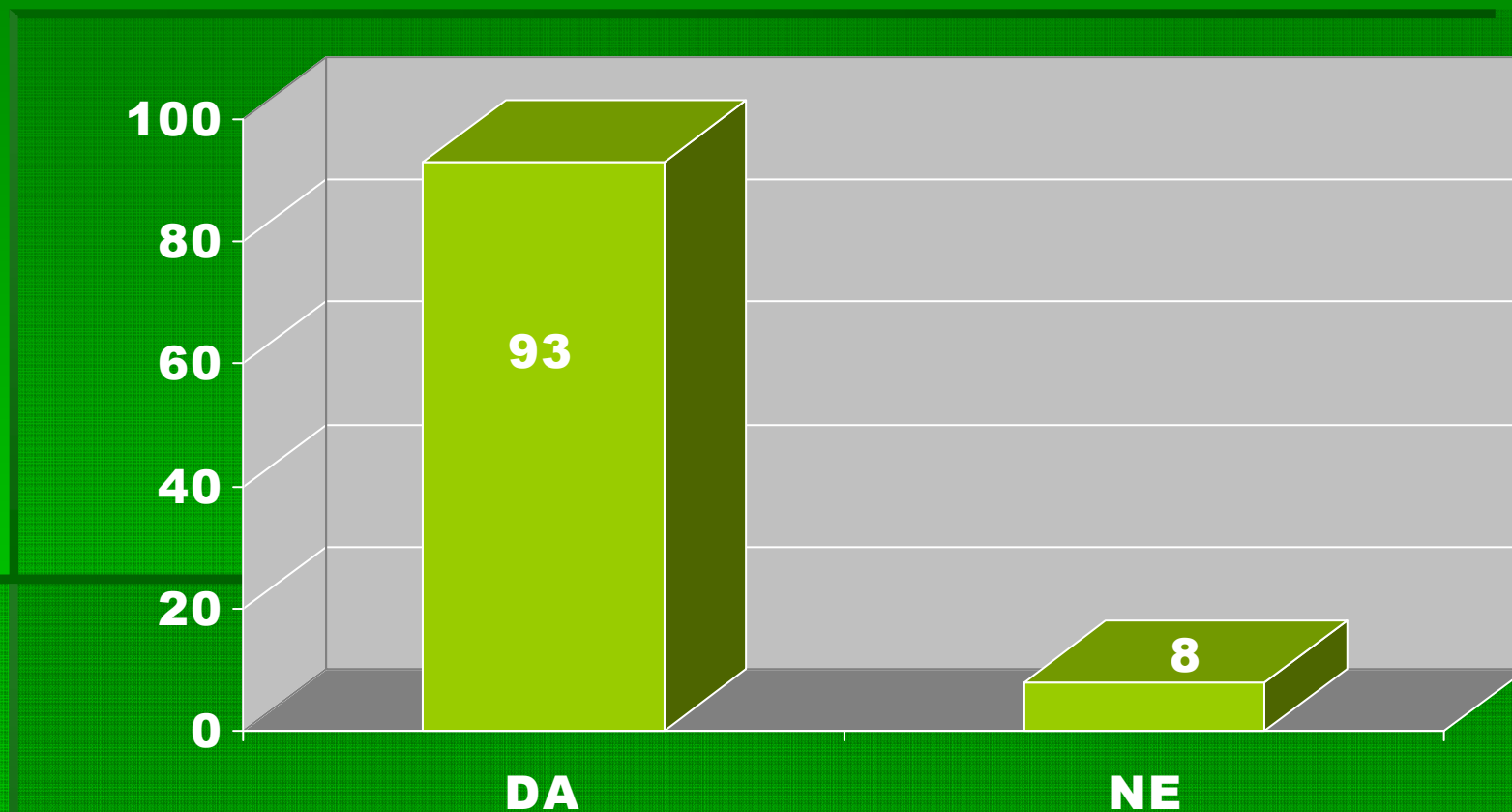
E –DODATKI V ŽIVILSTVU IN PREHRANI	ŽIVILSKA ŠOLA MARIBOR- OE VIŠJA STROKOVNA ŠOLA
ZDRAVO JE TA PRAVO	ŽIVILSKA ŠOLA MARIBOR- OE VIŠJA STROKOVNA ŠOLA
DIABETES PRI OTROCIH	SKUPNOST VRTCEV MARIBOR- VALENTINA ZGUBIČ
VRSTE MOKE, KRUHA IN ADITIVI	SKUPNOST VRTCEV MARIBOR- VALENTINA ZGUBIČ
ALTERMED-OBISK SEJMA, UDELEŽBA NA PREDAVANJIH	CELJSKI SEJEM
MESO NARAVNO IN ZDRAVO	GIZ-MESNE INDUSTRIJE

PREDSTAVITEV ANKETE ZA STARŠE OTROK V VRTCU POBREŽJE

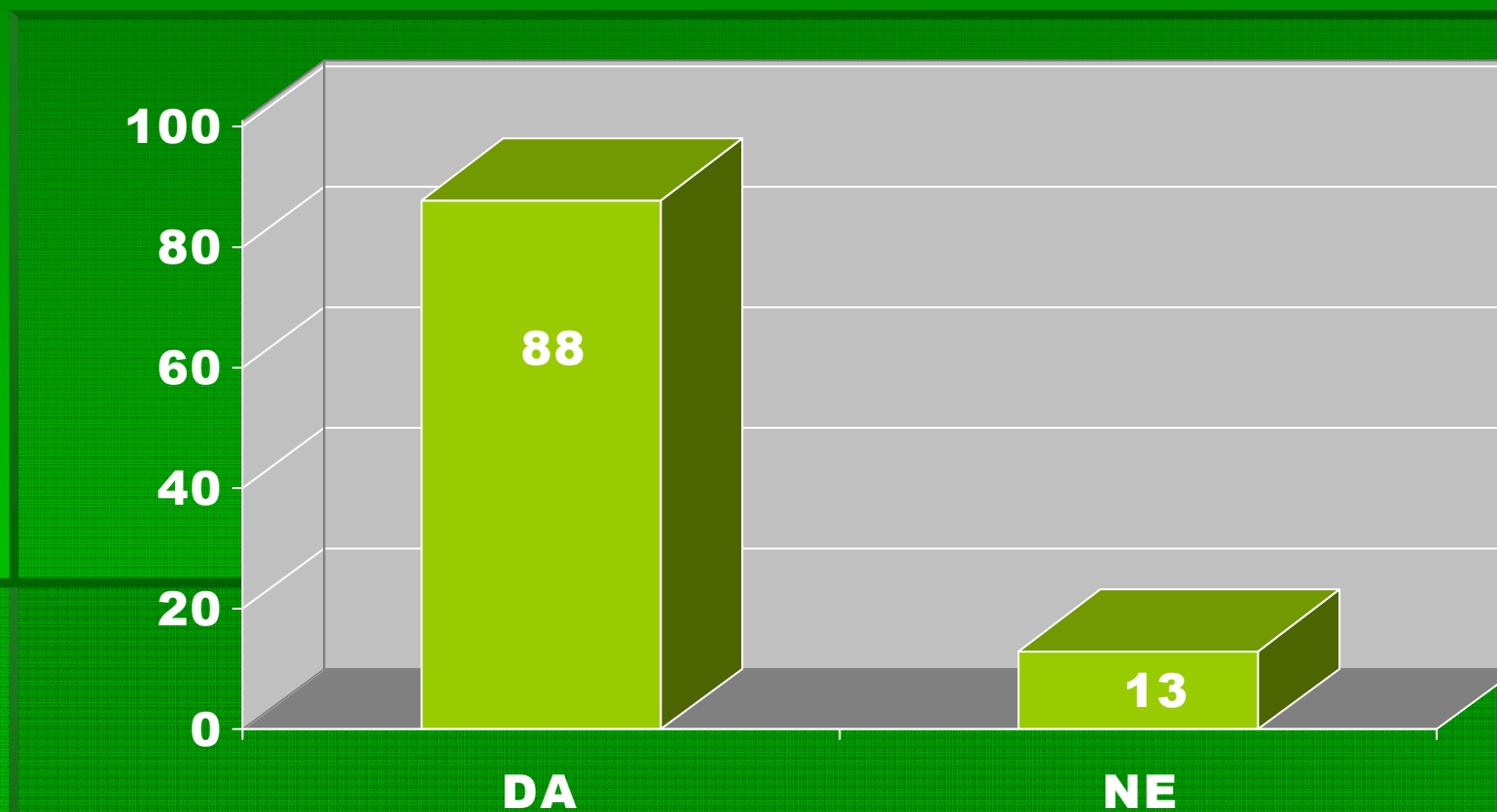
Anketo smo izvedli oktobra 2008.

Razdeljenih je bilo 124 anket, vrnjenih pa 101.

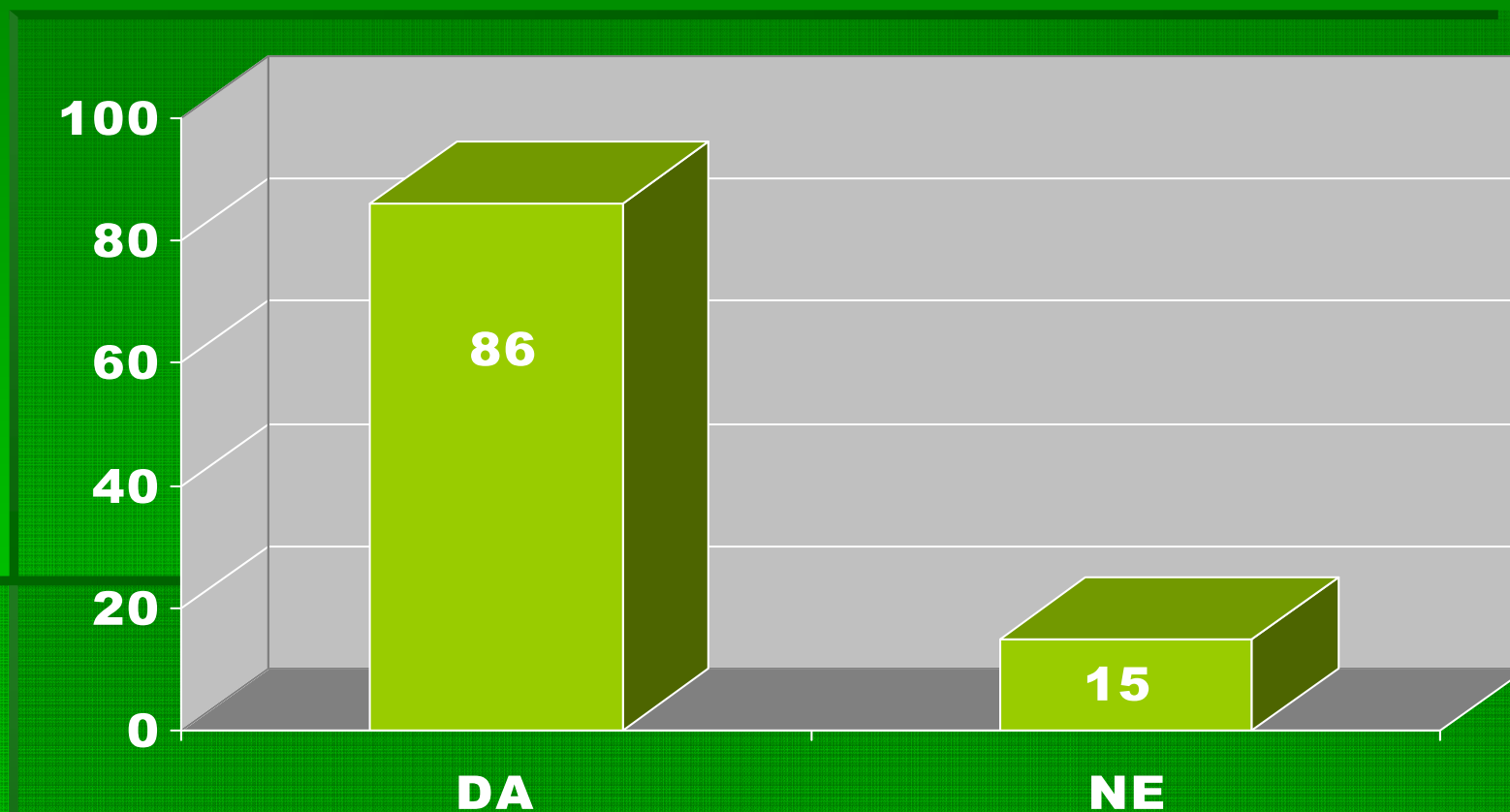
Ali menite, da uživanje ekoloških živil pripomore k boljšemu počutju in zdravju otroka?

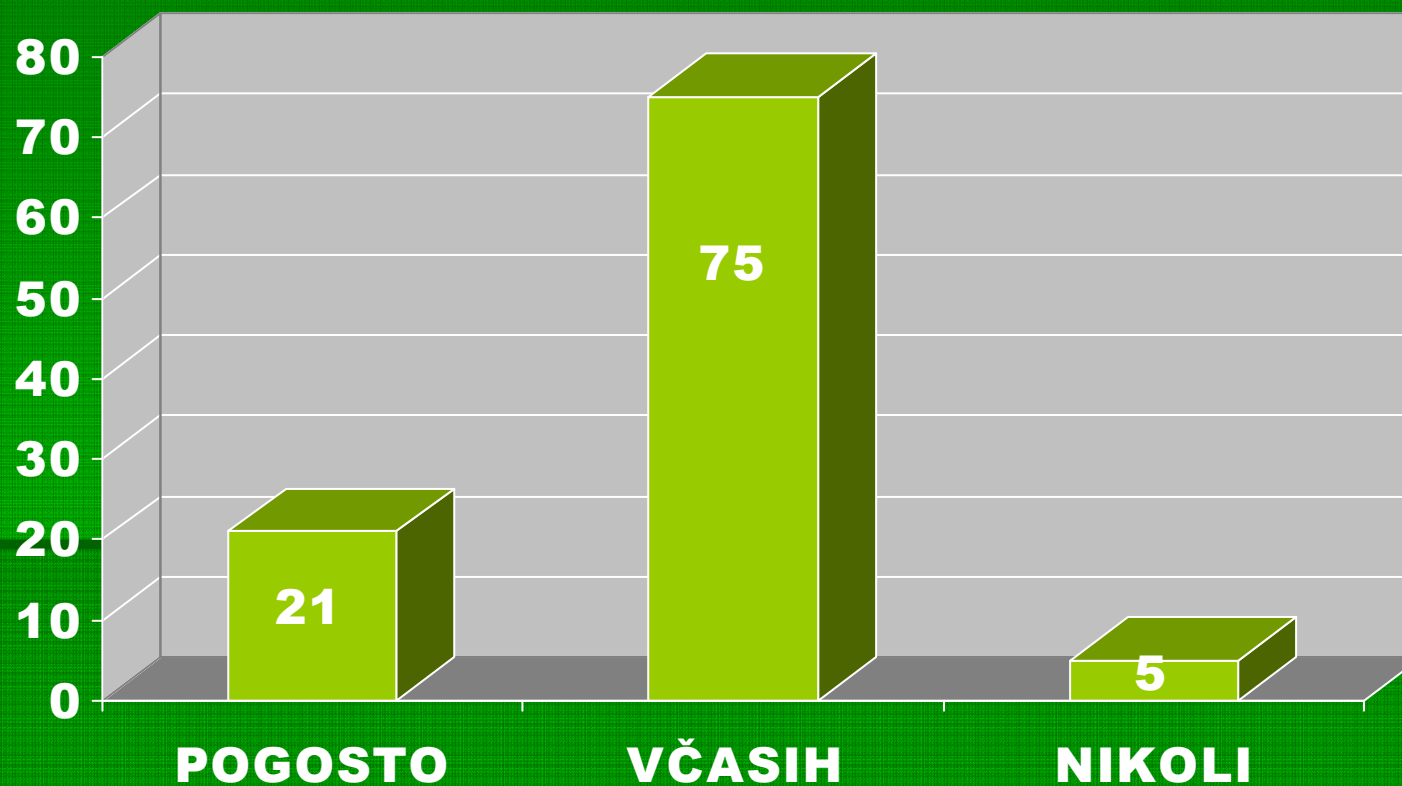
Ali ste seznanjeni, da v vrtcu otrokom občasno ponudimo ekološka živila?

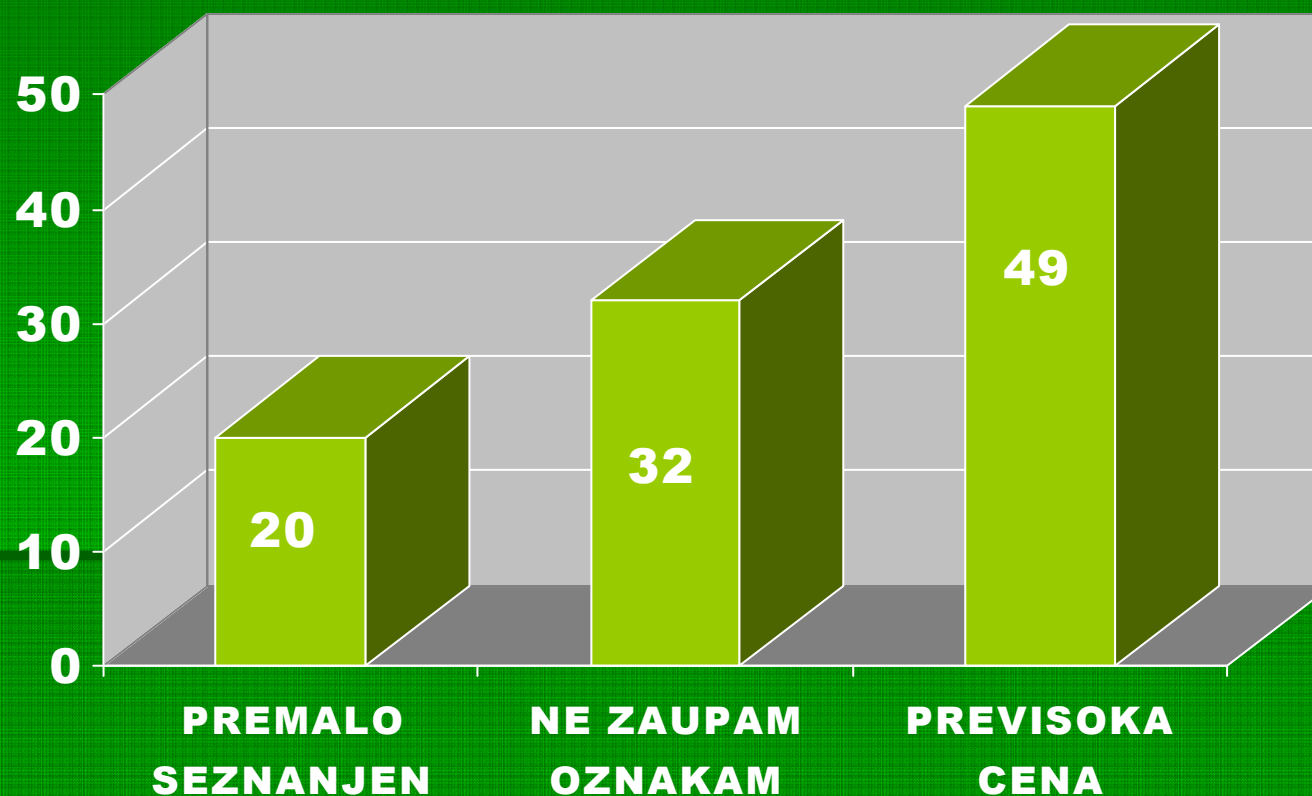
Ali podpirate idejo, da bi vnos ekoloških živil v vrtec v prehrani otrok postopoma povečevali?

Ali uvajate ekološke izdelke v prehrano tudi v vašem gospodinjstvu?

Kaj vas najbolj ovira pri uvajanju ekoloških izdelkov v vaše gospodinjstvo?

AKTIVNOSTI NA PODROČJU EKOLOŠKE PREHRANE

- OBČASEN NAKUP EKOLOŠKIH ŽIVIL V OKVIRU JAVNIH NAROČIL
- OBČASEN NAKUP BIO SEZONSKE ZELENJAVE, BIO MOKE, BIO PIRINEGA ZDROBA, BIO JABOLK SORTE ŤOPAZ, ...
PRI ZDRUŽENJU ZA EKOLOŠKO KMETOVANJE SV SLOVENIJE ALI
DIREKTNO PRI EKOLOŠKEMU KMETU
- IZOBRAŽEVANJE ZAPOSLENIH, PONUDBA ZELIŠČNEGA NAMAZA VRTČEVSKIH ZELIŠČ, KI JIH OTROCI DOBRO POZNAJO, POSREDOVANJE RECEPTUR,...
- UREDITEV ZELIŠČNIH VRTOV, ZELENJAVNEGA VRŤA, NASADITEV AVTOHTONIH DOMAČIH ŠORT, VKLJUČEVANJE ELEMENTOV PERMAKULTURE, PLANIRANJE ZASADITVE METULJEVEGA VRŤA...

HVALA ZA POZORNOST!

